

Verohallinto
Harmaan talouden selvitysyksikkö
PL 325
00052 VERO

LAUSUNTO

25.6.2026

Dnro 2026_060
VH/3709/00.04.05/2026
VN/35196/2025

Valtiovarainministeriölle

Asia

Verohallinnon Harmaan talouden selvitysyksikön lausuma hallituksen esityksestä eduskunnalle Tullin rikostiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi.

Lausuma

Verohallinnon Harmaan talouden selvitysyksikkö (myöh. selvitysyksikkö) lausuu harmaan talouden torjunnan näkökulmasta ja kannattaa hallituksen esityksessä esitettyä Tullin uhkaperusteisesta rikostiedustelusta.

Selvitysyksikkö toteaa arvionaan, että velvoitteidenhoitoselvitystä voitaisiin käyttää rikostiedustelutehtävissä silloin, kun tehtävä luonteeltaan kuuluu rikosten ennalta estämisen ja paljastamisen piiriin ja kun velvoitteidenhoitoselvityksen tuottama kokonaiskuva kohteen velvoitteiden hoidosta on välttämätön käsillä olevan tehtävän suorittamiseksi.

Perustelut

Velvoitteidenhoitoselvityksen hyödyntäminen Tullin rikostiedustelutehtävissä

Hallituksen esityksessä ehdotetaan Tullille uhkaperusteista rikostiedustelua koskeva sääntely, jonka tavoitteena on tuottaa tietoa vakavan rikollisuuden uhkista, niiden rakenteista ja toimintaympäristöstä sekä mahdollistaa uhkien torjuminen ennalta.

Rikostiedustelulla tarkoitetaan esityksessä rikollisuuteen liittyvää tiedonhankintaa ja analysointia, jonka avulla muodostetaan tilannekuvaa ja tuetaan viranomaisen toiminnan suuntaamista. Toiminta ei rajoitu yksittäisiin rikoksiin, vaan kohdistuu myös rikollisuuteen ilmiönä ja laajempiin rikollisiin rakenteisiin.

Tässä yhteydessä velvoitteidenhoitoselvityksen tuottamaa kokonaiskuvaa voidaan arvioida yhtenä mahdollisena tietolähteenä rikostiedustelun tukena.

Verohallinto
Harmaan talouden selvitysyksikkö
PL 325
00052 VERO

www.vero.fi
puh. 029 512 000
email: htsy@vero.fi

Käyttötarkoitus HTSY-lain perusteella

Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain (HTSY-laki) 6 §:n 1 momentin 11 kohdan mukaan velvoitteidenhoitoselvitystä voidaan käyttää poliisin, Tullin, Rajavartiolaitoksen ja Puolustusvoimien suorittamaa rikosten ennalta estämistä ja selvittämistä varten.

HTSY lakiin 1.10.2026 voimaan tulevien muutosten myötä:

- 6 §:n 1 momentin 11- kohtaan lisätään rikosten paljastaminen,
- 6 §:n 1 momentin 11- kohdasta poistetaan rikoksen vakavuutta koskeva rajoitus,
- 6 §:n 1 momentin 11- kohdasta poistetaan edellytys rikoksen epäilystä tapahtumisesta organisaation toiminnassa tai sitä hyväksi käyttäen, sekä
- laista poistetaan rajausta velvoitteidenhoitoselvityksen laatimisesta vain organisaatiohenkilöistä.

Muutosten jälkeen HTSY laki mahdollistaa velvoitteidenhoitoselvityksen laatimisen rikostorjunnallisiin tehtäviin ilman sidosta yksittäiseen rikosepäilyyn tai organisaatioon. Tässä muodossa säännöksen voidaan katsoa kattavan myös Tullin rikostiedustelu-tehtävän siltä osin, kun se liittyy rikosten ennalta estämiseen ja paljastamiseen.

Organisaatiohenkilörajoituksen poistamisen merkitys

Organisaatiohenkilöihin kohdistuneen rajauksen poistaminen laajentaa velvoitteidenhoitoselvityksen soveltamisalaa henkilötasolla.

Jatkossa velvoitteidenhoitoselvityksiä voidaan laatia myös henkilöistä, joilla ei ole vastuu- tai omistusasemaa organisaatiossa. Tämä laajentaisi velvoitteidenhoitoselvityksen käyttömahdollisuuksia erityisesti rikostiedustelussa, jossa tarkastelun kohteena voivat olla esim. yksittäiset toimijat, epämuodolliset verkostot sekä henkilöt, joilla ei ole selkeää organisaatiokytkentää

Mahdollisuus pyytää velvoitteidenhoitoselvityksiä kaikista henkilöistä näyttäisi olevan merkityksellinen rikostiedustelun näkökulmasta, koska tiedustelutoiminta kohdistuu usein juuri yritysten ulkopuolisiin rakenteisiin.

Tullin tiedonsaanti- ja käsittelyoikeudet

Tullin tiedonsaantioikeuksista säädetään muun muassa rikostorjunnasta Tullissa annetun lain (623/2015) 2 luvussa. Lain 14 §:n mukaan Tullilla on oikeus saada viranomaisilta tehtäviensä suorittamiseksi tarpeellisia tietoja, myös salassapitosäännösten estämättä.

Tullia koskeva tiedonsaantioikeussäätely mahdollistaa tiedustelullisen tiedon käsittelyn, jonka tavoitteena on rikollisuutta koskevan tilannekuvan muodostaminen ja toiminnan suuntaaminen. Tietojen käsittely edellyttää kuitenkin, että se kohdistuu laissa tarkoitettuihin henkilöryhmiin ja täyttää välttämättömyyden, käyttötarkoituussidonnaisuuden ja suhteellisuuden vaatimukset.

Verohallinto
Harmaan talouden selvitysyksikkö
PL 325
00052 VERO

www.vero.fi
puh. 029 512 000
email: htsy@vero.fi

Lisäksi Tullin rikostorjuntalain muutokset mahdollistaisivat tiedonhankinnan nykyistä varhaisemmassa vaiheessa ennen rikoksen estämistä tai esitutkintaa, mikä laajentaa tiedustelutoiminnan tietopohjaa.

Näiden säännösten perusteella Tullilla on lähtökohtaisesti edellytykset käsitellä myös sellaisia tietoja, joita velvoitteidenhoitoselvitys sisältää.

Velvoitteidenhoitoselvityksen merkitys rikostiedustelussa

Velvoitteidenhoitoselvitys kokoaa yhteen keskeisiä tietoja veroihin, lakisääteisiin sosiaalivakuutusmaksuihin ja Tullin perimiin maksuihin liittyvien velvollisuuksien hoitamisesta. Se tarjoaa lisäksi näkymän kohteen taloudelliseen toimintaan sekä kytkentöihin henkilöihin ja yrityksiin.

Laajamittainen harmaa talous ja järjestäytynyt talousrikollisuus ilmenevät usein rakenteellisina ja pitkäkestoisina laiminlyönteinä vero-, eläke- ja vakuutusvelvoitteissa. Näiden ilmiöiden tunnistaminen varhaisessa vaiheessa edellyttäisi kokonaisvaltaista näkymää toimijoiden talouteen ja velvoitteiden hoitoon sekä kytkentöihin toisiin toimijoihin. Tällainen kokonaiskuva on helposti, nopeasti ja maksutta saatavilla velvoitteidenhoitoselvityksen avulla.

Lisäksi rikostiedustelun näkökulmasta velvoitteidenhoitoselvitys voisi tukea viranomaisten mahdollisuuksia kohdistaa rajallisia tutkinta- ja valvontaresursseja tarkoituksenmukaisesti. Tieto velvoitteiden järjestelmällisestä laiminlyönnistä voi toimia varhaisena indikaattorina vakavan talousrikollisuuden uhasta ja siten edesauttaa sitä, että rikoksen estämiseen tai paljastamiseen tähtääviin toimiin ryhdytään oikea-aikaisesti. Tämä olisi omiaan parantamaan rikostorjunnan vaikuttavuutta ja vähentämään jälkikäteen tapahtuvan rikosprosessin tarvetta.

Velvoitteidenhoitoselvityksen antama kokonaiskuva voisi olla rikostiedustelussa merkityksellinen erityisesti:

- analysoitaessa rikollisten verkostojen taloudellisia rakenteita,
- tunnistettaessa poikkeavaa tai riskialtista taloudellista toimintaa,
- arvioitaessa toimijoiden välisiä kytkentöjä, sekä
- kohdennettaessa tiedonhankintaa ja operatiivista toimintaa.

Tietotarpeen arviointi yksittäisten pyyntöjen yhteydessä

Velvoitteidenhoitoselvityksen käyttö edellyttää tapauskohtaista arviointia siitä, onko sen sisältämä tietokokonaisuus tarpeellinen käsillä olevan tiedustelutehtävän suorittamiseksi.

Arvioinnissa keskeistä on:

- tuottaako VHS sellaista lisäarvoa, jota ei voida saavuttaa rajatummilla tietokokonaisuuksilla, sekä
- täyttääkö tietojen käsittely Tullin henkilötietolainsäädännössä asetetut edellytykset.

Koska velvoitteidenhoitoselvitys on laaja tietokokonaisuus, sen käyttö edellyttää, että koko selvityksen tietosisältö on välttämätön rikostiedustelun tavoitteiden kannalta.

Verohallinto
Harmaan talouden selvitysyksikkö
PL 325
00052 VERO

www.vero.fi
puh. 029 512 000
email: htsy@vero.fi

Yhteenveto

HTSY-lain 6 §:n 1 momentin 11 kohdan muutokset 1.10.2026 alkaen laajentavat velvoitteidenhoitoselvityksen käyttötarkoitusta siten, että ne tukevat sen käyttämistä Tullin rikostiedustelutehtävän tukemiseksi. Organisaatiohenkilörajoituksen poistaminen laajentaa lisäksi soveltamisalaa henkilöpiiriin osalta, mikä osaltaan parantaa velvoitteidenhoitoselvityksen käyttömahdollisuuksia rikostiedustelussa.

Tullin tiedonsaanti- ja henkilötietojen käsittelyä koskeva sääntely muodostaa oikeusperustan tiedon hankkimiselle ja käsittelylle.

Selvitysyksikkö katsoo, että velvoitteidenhoitoselvitystä voitaisiin käyttää rikostiedustelutehtävässä silloin, kun sen tuottama kokonaiskuva toimijan velvoitteiden hoitamisesta on välttämätön rikollisuuden ennalta estämiseksi tai paljastamiseksi.

25.6.2026

Janne Marttinen
johtaja

Marko Niemelä
apulaisjohtaja

Verohallinto
Harmaan talouden selvitysyksikkö
PL 325
00052 VERO

www.vero.fi
puh. 029 512 000
email: htsy@vero.fi

Seuraavat dokumentit on allekirjoitettu torstai 25. kesäkuuta 2026

Lausunto_767307.pdf

(165974 byte)

SHA-512: e73d918870ac6e804be2d52088432cd2cff7d
53a108891386b666a5e49ab2203c6ded4009b3d5888d83
af39ecdc397cd040bffe8435ad515836f7014071e4307

Allekirjoitukset

25.6.2026 12.25.34 (CET)

Niemelä Marko

marko.niemela@vero.fi

Allekirjoitettu pika-allekirjoituksella

25.6.2026 12.31.31 (CET)

Marttinen Janne

janne.marttinen@vero.fi

Allekirjoitettu pika-allekirjoituksella

assently

Allekirjoituksen on sertifioinut Assently

25.6.2026 Harmaan talouden selvitysyksikön lausunto; HE luonnos Tullin rikostiedustelu

Tämän tosیتeen aitouden varmistaminen voidaan tehdä skannaamalla oheinen QR-koodi. Voit tehdä tämän myös käymällä
<https://app.assently.com/case/verify>

SHA-512:

e73d918870ac6e804be2d52088432cd2cff7d53a108891386b666a5e49ab2203c6ded4009b3d5888d83af39ecdc397cd040bffe8435ad515836f7014071e4307

Tästä tosیتteesta

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu Assently E-Sign -palvelussa. Palvelun tarjoaa Assently AB, yrtysrekisterinumero 556828-8442, Ruotsi.